

СТРАХОВИЙ ЗАХИСТ ЯК ВИЗНАЧАЛЬНА СКЛАДОВА ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ

Шишкіна Олена Вікторівна, к.е.н. доцент

Чернігівський державний технологічний університет

Панченко Олена Іванівна, к.е.н. доцент

Чернігівський державний технологічний університет

Ринкові умови господарювання висувають до суб'єктів підприємницької діяльності жорсткі вимоги щодо забезпечення ефективності діяльності в умовах ризику та невизначеності, що в свою чергу, викликає увагу науковців і практиків до проблем фінансової безпеки, як однієї з визначальних складових економічної безпеки. Зростання інтересу науковців до проблем фінансової безпеки підтверджується численними науковими доробками таких вітчизняних і іноземних вчених як: І. Ансофф, У. Баумоль, Ю. Бриггем, Р. Брейлі, В. Гейць, Дж. Ван Хорн, П. Друкер, О. Кузнецова, В. Мартинюк, М. Мескон, О. Шнипко та багатьох інших. Аналіз робіт опублікованих по означеній проблематиці показує, що більшість наявних наукових джерел присвячена аналізу фінансової безпеки як економічної категорії, ідентифікації загальних ризиків і загроз, які виникають в діяльності суб'єктів господарювання, ідентифікації факторів фінансової безпеки тощо. Незважаючи на численність наукових доробок їх дослідження проявило розбіжності у категоріально-понятійному апараті, методах ідентифікації й оцінки, а механізми захисту від ризиків втрат і збитків, взагалі майже не розкриті, що в свою чергу обумовлює актуальність наукових досліджень в окресленій сфері й дозволяє сформулювати їх мету і задачі.

Метою дослідження є обґрунтування доцільності створення механізму страхового захисту підприємств, здатного мінімізувати вплив факторів зовнішнього і внутрішнього середовища на фінансову безпеку суб'єкта господарювання. Досягнення цієї мети потребує розв'язання сукупності задач, а саме: встановлення сутності й основних факторів фінансової безпеки; обґрунтування передумов створення системи страхового захисту. На нашу думку, фінансова безпека підприємства – це специфічний рівень фінансового стану, що забезпечує стабільну захищеність його пріоритетних збалансованих фінансових інтересів від ідентифікованих загроз внутрішнього і зовнішнього середовища і створює передумови стійкого функціонування і розвитку.

Рівень фінансової безпеки підприємства визначає сукупність факторів макро-, мезо- і мікрорівня. До основних макрофакторів фінансової безпеки доцільно віднести: соціально-економічні, політико-правові, техніко-технологічні; в рамках мезофакторів варто розглядати споживачів,

постачальників, конкурентів, та інших контрагентів підприємства; мікрофакторами на наш погляд виступають рівень техніки і технології, що застосовуються на підприємстві, рівень диференціації продукції що виготовляється, склад і структура оборотних і необоротних активів й фінансових ресурсів тощо.

Проблеми забезпечення діяльності підприємств, запобігання аваріям і збиткам, а також інші заходи спрямовані на підвищення безпеки виробничої діяльності та мінімізації ризиків виникнення надзвичайних подій – набувають найважливішого значення для подальшого розвитку будь-якого підприємства та потребують пріоритетного фінансування. Але необхідно враховувати, що реалізація системи заходів безпеки – зменшує, але не виключає повністю ймовірність настання надзвичайних подій. Тому може виникнути ситуація, коли обсяги збитків від надзвичайних подій при здійсненні виробничої діяльності суттєво перевищать витрати на заходи протидії існуючим ризикам, а це вже значна загроза стабільності фінансово-економічного стану підприємства.

В умовах конкурентних відносин, непередбачене відволікання або вилучення матеріальних і фінансових ресурсів загрожує втратою частини ринку, а бо навіть банкрутством, тому система фінансової безпеки підприємства повинна обов'язково включати механізм страхового захисту від можливих втрат у процесі здійснення виробничої діяльності, який забезпечує подолання наслідків надзвичайних подій та компенсацію завданих збитків.

Страховий механізм дозволяє за рахунок сплати страхових внесків розподілити масштабні витрати в часі та просторі між охопленими відповідним видом страхування, і тим самим забезпечити стійкість виробничого процесу, запобігти раптовому відволіканню з обороту значних фінансових ресурсів і суттєво підвищити фінансово-економічну стабільність та якість планування господарської діяльності. Тому в країнах з розвинутою ринковою економікою діяльність підприємств не здійснюється без механізму страхового захисту фінансової безпеки.

Таким чином, система фінансової безпеки підприємства повинна передбачати реалізацію комплексу заходів, спрямованих як на прогнозування та попередження можливих загроз і протидію їх реалізації, так і на створення найбільш ефективних з фінансової точки зору механізмів подолання виникаючих ризикових ситуацій. Існує необхідність формування фінансової безпеки підприємства, яка передбачає систему відносин з страховими компаніями та залучення їх ресурсів до подолання та фінансування надзвичайних подій. Тому страхування ризиків підприємства повинно розглядатись як супутня послуга, а страхові компанії як один з суб'єктів фінансової безпеки підприємства, що гарантує безперервність та стабільність його функціонування.